

Den politiska demokratin

Den politiska demokrati som utmärker västvärldens samhällen tar vi i vårt land för given. Nu kanske mer än någonsin. Samtidigt ser vi hur utvecklingen mot en sådan demokrati just brutalt har ominnetgjorts i ett av våra grannländer. Motivet har varit det som vi känner från andra håll. Landets ekonomiska svårigheter tål inte den anarkistiska demokratin. De kräver den militära ordningens disciplin för att kunna redas ut. Som så många gånger tidigare ser vi hur ekonomiska problem ger motivet för hotade makthavare att slå mot demokratin för att försvara sin egen makt.

Vi här i Sverige har ingen anledning att ta varning av Polen. Skillnaderna mellan länderna och deras respektive situation är mångfaldigt flera än likheterna. Däremot påminner oss händelserna i Polen om kanske den enda erfarenhet som vi kan dra av demokratins hittills korta historia. När en demokratisk nation möter djupa ekonomiska problem är alltid demokratin hotad. Det gällde Tyskland på 30-talet. Det gällde Chile på 70-talet. Och det har gällt ett antal nationer därutöver. I den ekonomiska krisen hotas alltid demokratin inifrån.

I Sverige kommer inte demokratin att kastas över ända genom kupper eller plötsliga maktövertaganden. Sverige förändras inte så. I vårt land ändrar vi försiktigt genom små steg. Detta gäller också demokratin och dess förutsättningar.

Vi vet att demokratin förutsätter tryckfrihet. Därför föreslår ingen att vi avskaffar tryckfrihetsförordningen.

Vi vet att demokrati aldrig har gått att

förena med kollektivisering av produktionsmedlen. Därför är vi vaksamma mot alltför storslagna socialiseringsexperiment.

Men vi har börjat tumma på tryckfriheten. Ideligen har vi skärmytslingar vid tryckfrihetens gränser. Det gäller meddelarskydd, våldsskildringar, invandrarfrågor och reklam än så länge. Men opinionsstormarna blåser snålt, och alltid i samma riktning. Och politikerna, liksom opinionsbildarna, tumlar med. Det är ideligen nya samhällsintressen som motiverar tryckfrihetsinskränkningar.

Vi har också börjat dagtinga med det ekonomiska system, som vi vet är förutsättningen för en liberal demokrati. Det statsbärande partiet begär mandat att beträda vägen mot kollektivisering av alla större företag, och därmed indirekt mot att skapa beroende hos alla de mindre företag som är underleverantörer eller entreprenörer.

Mot slutet av 80-talet kommer vi i Sverige att ha nått långt på vägen mot integration av ekonomisk makt, politisk makt, facklig makt och förvaltningens byråkratiska makt. Den integrerade maktapparaten kommer här, liksom överallt annars, att i ekonomisk kris vända sina åtgärder mot demokratin och dess förutsättningar. Den breda opinionen kommer länge att ge överheten sitt stöd. Oppositionen mot "samhällets" ansträngningar att rädda ekonomin kommer inte att vinna opinionens stöd. Kampen mot "nolltaxerare" och ekonomiska brottslingar kommer att ideligen definiera nya och snävare gränser

för tryckfrihet liksom för all oberoende verksamhet i samhället. Ser vi inte farorna idag kommer denna verklighet att bli vår i morgon.

För några år sedan tog vi för givet att det ekonomiska välståndet var vårt för alltid. Vi insåg inte att vi endast behåller det genom att vinna det åter.

Demokratin är oss lika litet given som det ekonomiska välståndet. Avstannar kampen för den politiska demokratin förlorar vi den. Vi har starka skäl att söka

vinna demokratin åter när vi går mot ett krisernas 80-tal, där opinionen inte tåler yttrandefriheten och överheten kräver makten i en hand.

Svensk Tidskrift kommer under våren att vända sig till dem som i sitt politiska ställningstagande inte sätter något värde högre än den politiska demokratin. Vi vill ta upp ett samtal om den politiska demokratin skydd och medverka till klargörande av vad demokratin kräver för sin överlevnad.